

ԲՈՒՐԱՍԱՆ

ՍՈՒՐԲ ՍԱՀԱԿԵԱՆ

1851

Ա. ՏԱՐԻ

ՄԱՅԻՍ

ԹԻՒ 5.

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

Պարտաւորանքի Աւելիւ արժանեղը :

ՇԱՀԱՊԱՍ պարտից թագաւորը
ուզեց որ իւր պաշտօնականներէն գաղ-
տակ մը ճանաչար իւր հը-
պատակաց ժամանակաւոր ուղարու-
թիւնը և անդորրութիւնը տեսնուի :
Առաքի հետը միայն հաւատարիմ ծա-
ռայ մը առաւ , ու գալարի մը մէջէն
անցնելու ժամանակ ուղարու հետը իւր
սիւրսը քսելով , « Ես ամենեւին չեմ գիտեր
մարդ կանց բարի ստորութիւնը , իմ տե-
սած բաներս բարբառի ինչպէս ծածկեալ
է , ասիկայ կեղծել բան մըն է և պարզ
բնութեամբ չե՛ տեսածիս . կ'աւելնիմ
զեղծականաց կենացը ստորիւ , և
մարդկային բնականութիւնը կարգին միա-
բանիլ : որն որ այնչափ կ'անարդէն ,
թէ և մարդկային ընկերութեան ճշգ-
մարիտ օգուտներ տուող ալ ըլլան ,
եւ պաշտօնականներուն երեւոյ ալ չի
սիրտի նայիմ , որոնք շողորթութեամբ
իմ երեսն կը նային . ուստի հիմա որեւոր
է որ երթամ տեսնամ երկրապարտնե-
րը և հովիւները , որոնք զիս շէն ծանց-
նար » :

Հասնելով դէպքու մէջէն անցաւ իրեն

խորհրդակցին հետ , ուր տեղ մարդ-
կանց կարգաւոր տեսնալով կը խօսիւ-
նէր , և կը զարմանար պարտա-
ւորանքի հետու տեղեր ալ տեսնել հան-
դիսաւ և տեսնել ծախքի զուարճու-
թիւններ գտնալուն վրայ . իր ծիծի-
մը մէջ կերակուր կերաւ , որ անօթի
ըլլալուն իր սեղանին համեղ կերա-
կուրներէն տեսելի ախորժեղի թուե-
ցաւ :

Մարդ տեղանի մը մէջէն անցնելու
ժամանակ որ մէկ օրորդ գետակ մը ա-
նոր բոլորակը կը շրջապատէր , երի-
տասարդ հովիւ մը տեսաւ , որն որ մէկ
մեծ կնձիւ ծառի մը հովանիին տակը
նստած որինգով կ'երգէր իր օշխար-
ներուն քով , անոր քովը քնաց և բան
հարցընելով քողար վարժունքի մը տե-
սաւ . անոր վրայ , պարզ դէմք մը բաց
ազնիւ և շնորհալի :

Պատուաւոր զգեստները որն որ հա-
վիւր հաղած էր , իր դեղնեցիւ թեւան
պայծառութիւնը ամենեւին չէին մա-
խեր , թագաւորը առջի բերան կար-
ծեց որ ասիկայ ազնուական ընտանի-
քէ մը ծագեալ մէկն է , բայց հովի-
ւէն իմացաւ որ իր հայրը և մայրը
մերձակայ դիւղին մէջ կը բնակին և
իւր անունը Վ. Վալէ Է . քանի որ անոր
հարցմունքներ կ'ընէր , շատ կը դու-
մանար անոր հաստատուն և ուղիմ
պատասխաններէն վրայ , ուր ընէր
եռանդուն էին , և բնու վայրենու-

Թեան նշան մը չէր երեւար . ձայնը քաղցր , խոսուածքը համեղ և հեշտաւ լուր . գէմքը շատ վայելաւէ էր , բայց ունեցած գեղեցկութիւնն ալ կրնա մարդի չէր . հասկումը գրեթէ տառն և վեց ստաբիկան երկտասարդ մըն էր , և ուրիշներուն ինչպէս կ'երեւար նէ , իրեն անանկ ըլլալը ամենեւին ինքը չէր գիտեր . գեղին ուրիշ հովիւներուն նման խօսող խորհրդածող կը կարծէր զինքը :

Թագաւորը անոր հետ խօսելով շատ զմայլեցաւ երբոր ժողովրդաց վիճակը անկէ հասկըցաւ , որն որ Թագաւորները իրեն բոլորաւորը եղող շողորմութիւնէն ամենեւին չեն կրնար իմանալ . աստէն աստէն այս երկտասարդին պարզմասութեանը վրայ կը խնդար , և իր ըրած հարցմանքները անկէ ամենեւին չէր ղգուշանար :

Անկ նորանշան տեսարան մըն էր Թագաւորին համար , երբոր կը տեսնէր անոր անյողդող և անխառն խօսիլը . պալատականին նշան ըրաւ , որ առանց իրեն Թագաւոր ըլլալը յայտնելու ընկերանայ հետք . վասն զի կը վախնար որ չըլլայ Թէ Ալիսին մէկ վայրկեանին մէջ բոլոր իր ունեցած ազատութիւնները կորսնցունէ , գիտնալով իրեն որուն հետ խօսիլը :

Աս աղէկ կը տեսնեմ կոր ըսաւ Թագաւորը պալատականին , որ բնութիւնը վերին աստիճան մարդոցմէն ելել , ստորիններուն վրայ աւելի առատապօրիւրէ կ'երեւնայ , երբէք Թագաւորի մը տղայ ասանկ մէկ ոչ խոր պահողէ մը աւելի իմաստուն և խոհեմ չէ ծնած . ես զինքս երջանիկ պիտի համարէի , Թէ որ ասոր պէս գեղեցիկ և սիրուն տղայ մը անեմալ յի . ամէն բանի մէջ մէկ հատիկ կ'երեւայ , և Թէ որ ասոր վրայ կրթութեան հոգ տարուին , հարկաւ մէկ որ մը մէկ երեւելի անձ մը պիտի ըլլայ . կ'ուզեմ գանիկայ իմ քովս մեծցընել :

Թագաւորը Ալիսին իւր սրտատը տարաւ , որուն վրայ շատ կը դարմաշար տեսնելով անոր ուսման ունեցած փափաքը , անոր համար կորդալ դը

րել և երբեք սորվեցաւ , և յետոյ ալ այն արհեստները և գիտութիւնները սորվեցրնել տուաւ , որոնք մարդու փափաքը կը զարգարեն :

Ասի և առաջ քիչ մը պալատին շէքեղութիւնները յափշտակեցին անոր միտքը , սրով իւր փափախական բազդին հետ իւր սիրան ալ փոփախուեցաւ . իրեն ցուպին , սրինգին և հով ուական զգեստին տեղը ստիկէ բանուած ծիրանափայլ սրտամուճան մը հագաւ մօրկարաւով զարդարուած փակեղով մը . իր գեղեցկութիւնը պալատին մէջ դանուած ցանկալի զարգարանները աւելի պայծառացուցին . իւր աւերը անոր վատահամարով պալատին բոլոր մեծօսմեծ դարձերուն վրայ տեսուչ կ'որդեց , և վերջապէս Պարսկաստանի մէջ երեւելի պաշտօնէ մը հասուց :

Անն Հոնապատ քանի որ սղէր Ալիսին վրայէն իւր խնամքները չէր պահեցրներ . բայց ան քանի որ խոհականութե հատակը կը համէր , իրեն նախկին երջանիկ վիճակը միտք բերելով կը ցաւէր անոր վրայ , և հառաչելով կ'ըսէր ինքնիրեն , « Ա՛յ դեղեցիկ օրեր , յիշատակաց որժանի » . րեր , անմեղ բնակութիւն , որոնց մէկ ևս անվտանգ աւախութիւններ կը վայելէի , և անանկ սիրելի օրեր , որոնց պէս քաղցր օրեր ամենն ինչ տեսայ մինչեւ ցարդ . ձեզ ալ չի պիտի տեսնամ մի տրդեօք , ահ . . . ինչպէս այնչափ հարստութեանց նայելով քեզմէ զրկեցայ , ահ քանի որ միտքս կը բերեմ այն բարեպաշտ համայնաւոր , ուրիշ արատաւքը չեմ կրնար բռնել . ո՞վ բարեպաշտէ համայնակ ուղեց մէկէն իւր դիւղը երթալ տեսնալ , բայց չի համարձակեցաւ , երբեմն իր ընկերներուն հետ օրինդ տուելով խաղացած , կարաւած և երգած սեղերէն անցնելու ժամանակ սիրտը շարժելով կուլար . և իւր բարեկամներուն գլխաւորապէս սա յիշատակը կ'աւանդէր որ հարքստութեան նա յերով ամենեւին ձեռքէ չի թողուած գեղջիական կեանքը , և պալատական դժբաղդութեանց մէջ լինան :

Իր Հաճապարատ տիրոջը մեռնելէն ետքը այս գծադրութիւններուն բոլորին ալ փորձաւոր եղաւ: Հաճապարատի Հաճութիւն որդին իւր հօրը յաջորդելով բարձր Վարդապետանի տիրապետեց: հօրը ժամանակը խաբէրայն և խորապէտ պաշտատականները Վլխովին այնչափ անուանի ըլլալը տեսնալով, թէպէտ և սրտանց զանի կ'աւերին, բայց երկիւղը ղերենք պատած ըլլալով չէին համարձակեր անոր վրայ յօր խոյք մը լսել: Հաճապարատին ուստի յարմար ժամանակի պահալով զանիկայ իւր պաշտօնէն ձգելու զընկալաւուն կերպ մը գտան ու Հաճութիւն խաբէրով լսին թէ « Բու հօրըդ կենդանութեանը շատ քան ժողոված և շատ ալ թանկագին բաներ պահած է Վլխովին, վասն զի քու հօրըդ գանձապահն էր »:

Հաճութիւն բարձրակին երկոտտարդ իշխան մին էր միանգամայն դիւրահաւան և անդդոյշ, և Վլխովին իւր պաշտօնէն ղերելու համար մէկ կերպ մը կը փնտրուէր, ուստի իրեն նախանձոտ պաշտատականներուն տուած խորհրդէն համոզուելով հրաման քու Վլխովինն որ իրեն ակամակաւ անդին գաշտիւր բերէ, որն որ իր մեծ թագաւոր Հաճապարատ հօրը պատէրապի մէջ օտարութիւն ըլլած էր գործածելու:

Վլխովին հաւատարիմ վաշինքով հաստատուեց որ Հաճապարատ ժամանակաւ այս գաշտիւնի վրայէն դեղեցիկ ակունքները հանած էր:

Երբոր Վլխովին թշնամիները նա յեցան որ չի կրնան սխտի կարողանալ այս կերպով զանի կորսնցյալներ, Հաճութիւնն հետ խորհուրդ ըրին որ անոր հրամանն ընէ թէ տան և հինգ օրուան մէջ իրեն բոլոր ունեցած թանկագին կանկարատիքներուն ձիւտ համարը տայ. ու տան և հինգ օրէն և տեսնինք ուղեց անձամբ անոնալ բոլոր բաները: Վլխովին բոլոր դռները բացաւ և որահած ամէն մէկ բաները հաւատարմութեամբ ջրջուց անոր: ամէն բան կարգեալ ու մաքուր էր, ազէկ զգուշութեամբ և մեծ խնամ

քով պահուած:

Թագաւորը շատ զարմոյցաւ երբ որ ամէն բան կարգի և կանոնի մէջ դուռնէ. նաեւ շատ զարմոյցաւ երբ որ տեսաւ մէկ մեծ դահլիճի մը ծայրը երկաթեայ դռն մը, որն որ երեք մեծ փականքով դոցուած էր:

Նախանձոտ պաշտատականները թագաւորին ակամայն ի վար լսին թէ « Բահա հան է Վլխովին քեզմէ գողցած բոլոր թանկագին կանկարատիքներուն պահարանը »:

Իսկ որ լսեց թագաւորը մէկէն ի մէկ բարկանալով քսաւ. « Կուղեմ այս օրէն տկին մէջի եղածները տեսնալ »: այս խոսքը Վլխովին լսելուն պէս կոյծակին զորնուածի մը նման ծընկուն վրայ իյնալով, երդում կուտար Նոտուց անուանի վրայ, որ երկրիս վրայի եղած առաւել թանկագին բաները իրմէ չառնէ. « Ճշմարիտ է կ'ըսէր որ մէկ վայրկեանի մէջ բոլոր իմ ունեցածներս օրով կուտամ, զորոնք քու թագաւոր հօրդ քով այնչափ տարի ոչխատելէս ետեւ ստացայ, բայց ասոր մէջ եղածները ինձի ձգէ »:

Թագաւորը ալ անշուշտ միտքը դրաւ, որ այն տեղը մէկ մեծ գանձ մը պիտի ըլլայ, որն որ Վլխովին ժողովէր է. ու ելի բարձր ձայնով մը ազաղակեց ու ուղեց որ շուտ մը ան գուռը բացուի:

Վերջապէս Վլխովին Ծորը հատնելով բացաւ դուռը որուն բանալիքը միշտ իւր քովը կը պահէր. երբոր ներս մտան ուրիշ բան չի տեսան, բայց միայն իւր ցուպը, սրինգը և հովուական զգեստը, որ Վլխովին ժամանակաւ բերեր էր, և երբեմն ուրախութեամբ անոնց վրայ կը նայէր: վախնալով որ չըլլայ թէ առջի վիճակը մտանայ. ահա ըսաւ « իմ մեծ թագաւոր իմ առջի երջանկութեանս թանկագին գանձերը որ ոչ բաղդը և ոչ ալ քու կարողութիւնդ կրցաւ երկէք զանոնք ինձմէ առնել. ահա իմ գանձերս, որ կը պահէմ նորէն զիս հարստացրնելու: երբոր դուռն ղիս աղքատացրնելու ըլլաւ, մնացած բոլոր գանձերս առ, բայց տոջի վիճակին այս սիրտի պա

տանդները ինձի թող, ահա իմ ճշմարիտ ոտացումներն են, որ ինձմէ ստեղծեին չի պիտի սրտսին, ահա այս քաղցր և արգար ստացումները անոնց համար են, որոնք աղէկ կը ճանչնան ապրիլը, և կը սիրեն աւերորդ բաներու համար զիրենք չի չարարելը, ահա այս դանձերը, որոնց սրտովները ապա հովութիւն և աղատութիւն են. ահա ասանք, որ փայրիկան մը ժամանակ անդամ ինձի նեղութիւն չեն արւած, մէս անոնք և երջանիկ կենաց սիրելի գործիչներ, սակի քանդակաց և յաւերժական յիշատակոյ տրամաններ, երանի թէ իմ առջի վիճակիս մէջ ձեզմով միայն հանգստանայի քան թէ խռովութեան և չարութեան մէջ հարստանայի. ինչպիսիք արտաքին կը փափայրիմ, ձեզ գործածելու. այս անցաւ կենսիս մէջ միայն ես ձեզ կը սիրեմ, և ձեզի համար ապրիլ և մեռելի կ'ուզեմ. ինչու պէտք է ուրիշ խորեքոյ ստացումներ որոնք կենացս հանգստութիւնը վերջնելով զիս կը խռովին. Ահա քեզի կը յանձնեմ միմէ թագաւոր յեզմէ բոստանում բայր հարստութիւններս, միայն աս ունեցածս կը սրահեմ, որ բոստաններէի, երբոր քու թողուոր հոյբող եկաւ զիս ապրիլներէ ընկուր. թագաւորը որ խորին մտածութիւն կը շարժէ ինձ խորքերուն ականջ կը դնէր, իմացաւ Արիստիս անմեղութիւնը, և սրտաւոր իշխաններուն վերայ բարեպաշտ, որոնք կ'ուզէին զանիկայ մեղքսնել, ուստի մէկէն զանանք իւր քովէն վերցնեց. Արիստիս ընէն գլխաւոր հրամանատար և ներքին գործոյ ալ պաշտօնատար բռաւ, ամեն օր իրեն յուրը, որինդը և հովաւանս զգեստը անանելու կ'երթար, որոնք միշտ իրեն գանձին մէջ կը պահէր, մտածելով որ չուտով ձեռք ձգէ զանանք երբոր անհարատաւ բազմը իր հանգստութիւնը խռովելու ըլլայ. Արիստիս խորին ճիշդութեամբ անուաւ երբեք ուսանց իր թշնամիները պատճելու և իր ծնողոյն ալ հովաւան կան վիճակին մէջ բաւական ապրելու չտի բան թողելով, որն որ միշտ

ապահով և աւելի երջանիկ համարած էր:

Թարգ. Սարգիս Ահապի Գ. Ընտրեանց:

ԲՆԵԼՍԵՆԴՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԸԳ

Սըր և ձանձ:

Վարնան օր մը միւր մեղաւն,
Երբ ձայն ձգած կը բղղար,
Թեւեթն բացած հովաւան,
Կը սասանէր անդադար:
Ահէն աչքին երեւեցաւ
Օտարական ձանձիկը,
Որ կը թռչէր բշտոտու
Իր վեթական քովը:
— Հոս ինչ կ'ընես անորդ դու,
Ըսու անոր խոստում,
Իրաւքնէ քեզի, հո՛ւ,
Սեղ նմանիլ քեզ մնաց:
Սարգ ձանձ մը չքոտի,
Որ կարծես թէ կը մարի,
Հաւատարիկ լուսնի է,
Միշտ պէս վեհ գշտոյի:
— Իրաւքնէր քու կիսնդ է
Ըսու ձանձը միտմիտ,
Բաց յոնցանք անոնցն է,
Որ կը յարգեն ողջանիկ:
Բայր ապաց մէջ փնտռեմ
Ձեզի տէր ալ թշնամի,
Ձի կայ աղգ մը սիրածեմ,
Եւ չափազանց կատաղի:
— Մեզի նման խնամաւոր
Օրինաւոր կենդանի,
Պատասխանեց ոէզ մեղաւն,
Կայ մի մէջ՝ ալ որ յիշուի:
Հասարակաց տէր օրէնք
Սէջերնիս կայ հաստատում,
Տեղ մ'ալ երթալ թէ ուզենք,
Մեզ գնդապետ և մք ընտրած,
Իսկ արդիւնքնիս քաղցրահոտ
Հասարակաց բաւելով,
Թագաւորաց շատ անդամ
Ընծայ կ'երթայ մեծ պատուով:
Կորիւր աօկից անպէտ ձանձ
Որ բղղալով անխորժ,
Բողոր օրը յաղթանակէր

Կը կերակրիս խորշէ խորշ :
 — Լիկայ մեզ կը բաւէ ,
 Կրկնեց դժուած ճանճիկը .
 Աղբառութիւնն ամօթ չէ ,
 Այլ տրանջել վասն 'երբ :
 Դուք անուշ մեղք կը շինէք ,
 Բայց ձեր սիրտը միշտ դառն է .
 Թէ և ունիք կարգ օրէնք ,
 Բայց բարբերիկս խիստ ժանտէ :
 Լին բարկութեան խռնոյթիդ
 Երբ ուրիշներն կը խալթէք ,
 Զուր անշ փշոտ հողիկիդ
 Ինքզինքնիկ կը դահէք :
 Լի ալ արդար խօսքերով
 Կը պարտաւեր սեպ մեղուն .
 — Փառքն ու պատիւը չտփով
 Կըսէր հաճայ ամենուն :

Յարս թիւն Արամ . Խ . Այլընտան :

ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ

ՅՈՒՍԱԿՏՈՒՐ ՈՐՆ Ի ԿՈՐՈՒՍՏ

« Երկինք աղէ ողբացէք ,
 Տառապեցաւ ըզմեծակ .
 Երկիր և դու զանձն իմ հեգ ,
 Յանդեղողդ արկ 'ի յատակ :
 « Չեմ ես յաստի հասակաց ,
 Իմ վերջացաւ կենաց յոյս ,
 Ազն դգուեալ 'ի քոյդ ծոց ,
 Սահդ այսոյնսաց վերջալոյս :
 « 'Հա ես խնդրեալդ եղջերու ,
 Բազդ ցիս Էմոյն յորոգայթ .
 Չեն ինձ այլ պէտք 'նեօր հուժկու ,
 Գիս վաղվադեաց յատիցդ կայթ :
 « Լ՛հ անսարկեաց յիս խեթիւ
 Արեգականն ոչք փսեմ ,
 Զփարանս օրտիս իմ 'ի թիւ
 Որպէս արկից բաղմադէմ :
 « Հեղահնիւնն այն ղեփիւս
 Երբեմն 'ի կեանս ինձ յաճող .
 Աւաղ . յաղեաց ղմրիկ դու :
 Եհեղձ բղնաւ ջուրցն 'ի լող :
 « Դուք ևս կոհակք փոփրադէդ ,
 Յովկիսնեանն չեղջակոյս :
 Զիս արդ յաղմուկն մտաց վէս ,
 Ընդ ժայռս ծփեն բեկանուտ :
 « Յոյս 'ի ներկայս չիք համբուն ,
 Աւաղ տնձիս եղկելայ :

Յապողայիցն 'ի ժամուն ,
 Ո՛ր ձօնեցէ
 « Ի խորշս վերանց ամայի ,
 Արատաւղդայ կապելոյն .
 Ահմակք 'ի ժիր ամենի ,
 Կրճեն զսարկս զօրն 'ի բուն :
 « Լի ինձ անդուլ 'ի կապան
 Ստաւնացաւ զգիտցին .
 Այլ 'օր դողան , մի կենդան ,
 Յոյս ձօնեացէ դյանկային :
 « Հապա տչկուկք եթերին ,
 Մէն մի շրջեալ յեղկիկս ,
 Լայկք , լայկք լիտին ,
 Զօղք Սաղիմաց կրկնեալ յիս :
 « Իմ սիրտսուն թո ջնեկին ,
 Ըզլոյն անեմ կենաւաւս .
 Սինչ փարէի , տհ մեկին ,
 Սրացաւ յեղերս օվկիանու :
 « Լիք բերկրանս իմ ոհ լնդ այն
 Ընդ փարեկին յոյն սրտդեւ
 Խինդս աննուի , նոյն հետայն
 Համարեցայ յանորեւ :
 « Լիսաւ կարի վհատեալ
 Սորին աղիքս յօշ 'ի յօշ .
 Ահ , զոյն յօր ծերող ընդ անել ,
 Ի խոր թաղոյց բօղդ խոշոշ :
 « Սիսք 'ի փարսնիս աչք ընդ նոյն ,
 Կամ շուարեալ բաղմարակ ,
 Երկինք արդեօր ցեղք թաղուն ,
 Զիս եղկելիս յոյս վեճակ :
 « Օ կորուստ յուսոյս սղբացից ,
 Եթէ զանգործս 'ի փատակ ,
 Ինձ կարեւր յողբոցս ճիւղ ,
 Երբ մատուցի կարեկցակ :
 « Գործք իմ յոյզք առնելի ,
 Կամ և մեամ ևս անդործ .
 Աշխատութեան փայթ կարի ,
 Բա՛ յիմ շիջու , յիմ 'ի կուրծ :
 « Չեւք իմ երբեմն ժաջան ,
 Արդ թուլանան դիտովն .
 ճաղուկք մատանցս սրկեցան ,
 Հեճեն քրտանց 'ի տրին :
 « Լի ղինչ տատեն ըզմոաց
 Ես ողեցից յիշատակ .
 Յախշտակեաց զոյն 'ի բայ ,
 Յոյսն ընդ իւր հետեւակ :
 « Յաղէա ահա ծայրալիր ,
 Զիս պաշարեալ խեղ բաղկին ,
 Յուսակորոյս անյարիր ,
 Տապաւս հոսեաց 'ի գետին :

« Կ՛վ թէ իցէ՞ խռատիել .
 Յայս դառնաղի արկածից .
 Երկինք յերբ յիս տկնարիել ,
 Եւրբ հաճեցիք բերկրաղից :

Յարութիւն Արամ Մ . Այտընեան :

ԲԱՆԵՍԻՐԵԿԱՆ

Թոփան անունով զօրէշ մարտն էլ
 պարտութիւնէն :

Օ՛ ԲԱՆԵՍԱՆ պատմութեանց մէջ կը
 կարդանք որ Ժողովարկի մամանակ չա-
 փե դուրս ուժի տէր մարդիկ ելած
 են աշխարհիս վրայ . անանկ մարդիկ
 ներ սրնոց տարօրինակ գործքերը տա-
 չեցուցած են բոլոր աշխարհը . ասոնց
 նման մէկն ալ Թոփան անունով Անգ-
 ղիայի մէջ ելաւ հարիւր տարիի չափ
 առաջ , որ ամեն մարդ երկրորդ Սամի-
 րոն կը կարծէր , և պարոն Հուսո իր
 Տէրպիի պատմութեանը մէջ առ բա-
 ներս կը պատմէ անոր վրայոք :

« Այս մարդս կըսէ , ուժի կող-
 մանէ զարմանալի ցայքեր կընէր , գոր-
 օրինակ . հասարակ աւելի մը կօթ իր
 մերկ թեւին զարնելով կտոր կտոր կը-
 նէր , երկու հարիւր հօխանոց ջուրին
 տակաւը երտնոցի նման թեւին վրայ
 կ'առնէր կը տանէր , տունի մը հաւ-
 սը գերանը զննուարի մը իր հրացանը
 կրելուն պէս կը տանէր , և իր ձկնը
 բռնածին պէս ցանկերուն վրայն ան-
 դին կ'անցընէր :

« Երբոր այս երկրորդ Սամիւր
 Տէրպի քաղաքին մէջ երեւան ելաւ ,
 և երբոր իր ցայքերուն համար մէկ
 մէկ հինգնոց առնելու մտք կառա-
 վարութեանէն հրաման տանելու գը-
 նաց , ոսկէ անոք ըրած առաջարկու-
 թիւնները լող նախարարները զար-
 մացան , և կերպարանքը ուրիշ մար-
 դոց կերպարանքէն տարբերութիւն
 մը չունենալուն ինդրեցին որ հանգի-
 ւոր նային քննեն թէ արդեօք անոր կող-
 մութիւնը ուրիշ մարդոց կազմութե-
 նէն տարբերութիւն մը ունի մի , և
 դոտան որ չափե դուրս ջրային սրտ

լուն էր :

« Երբեք հինգ ոտք և տասը մատ,
 նաչափ բարձրութիւն ունէր , և երե-
 սուն տարին նոր լըմնուցած . ինքը
 բարեկազմ , և նշանաւոր բան մը չա-
 նէր վրան , միայն թէ քիչ մը կողնիկաղը
 կը քայէր . որուն պատճառը Ժողովար-
 կաւ փառս բռնած էր քանի մը մար-
 դու հետ որ երեք ձի կտրող չէն կանգ-
 նած ակզէն իր ոտքը խախտելու . բայց
 ձիափարը իննգին ի իննգի անսնդ զար-
 նելով կենդանիները վախեցնուն մէկ
 քով դարձան և անանկով իր ազդը
 կտրեցին :

« Այս տառներկու հագիլի զօրա-
 թիւն ունեցող տնձին ըրած զարմա-
 նալի գործքերն էին , մարդ ալ մը թեթե-
 մը Թուղթը սլորելուն պէս Կօթը ի-
 սըր անագիւայ ափսէ մը սլորել , բե-
 րանը գրկաչափ մը լայնութեամբ
 անադէ անօթ մը հաւկիթի կեղեւի
 պէս իրարու քով կը բերէր կը սխմէր ,
 երկու հարիւր հօխայ բան մը իր սլո-
 որիկ մատովը վեր կը վերցընէր և ո-
 նիկա իր դիտուն վրայ կը պարագընէր ,
 կ'երեւար թէ ինչ մարմինի որ դպե-
 լու ըլլար ան մարմինը իր ծանրութե-
 կտրողութիւնը կը կորսնցունէր . և
 կաւ հազար հօխայ բան վերցընող հա-
 տը չուան մը գետինը կապուած . կը
 փրցընէր . վեց ոտք երկայնութեամբ
 կողնիկ սեղան մը իր ակո անկրակի վե-
 կը վերցընէր , թէեւ անոր ծայրն ու-
 յիսուն հօխայ բան ու կտրուած ը-
 րոր , կաշիէ կտոր մը անոք մէկ ծայ-
 րին կը կապէր , որ ակումներով բռ-
 նէ , և սեղանին երկու ոտքը իր ծայ-
 կերուն վրայ դրած անիկայ բերնէն
 շատ վեր կը վերցընէր , Կօթանաւա-
 կամ ութսուն հօխայ եկող մարդիկ
 իր մէկ ձեռքով խնձորի պէս վեր կը
 վերցընէր , իր գլուխը մէկ ութսուն
 վրայ կը դնէր , և ոտքերն ալ ուրիշ
 թուի մը վրայ , և չորս մարդ ամեն
 մէկը յիսուն կամ յիսուն և հինգ հո-
 խայ եկող անոր մարմնոցի վրայ կը նս-
 տէին , որոնք ուղած մամանակը վեր
 կը վերցընէր . ու վար կ'իջեցընէր . մէկ
 մամանակով տրամադիւմի երկուսէն կտր-
 դաւաղան մը իր մերկ թեւին կը զօր

նէր, և աղեղի մը պէս անիկայ կը ծը-
սէր, կ'երեւար թէ իր բնութեանը
մէջ տկարութիւն և զգայութեամբ տես-
ուած չէին:

« Լըրատ շատ թի գիտնարով երբե-
մէն հանգիստականները կը զրոյցընէր.
սուրբ Հաւրհակի եկեղեցիին մէջ ա-
նոր երգեսնով երգելը շատ անգամ
լսած եմ, որ ան սոսկեաները Տէրայի
քաղաքին մէջ մէկ հաս մըն էր. թէ-
պէտ և ինք կանոնաւոր կ'ընէր, բայց
իր ձայնը քողոր չըլլալէն ի դատ սոս-
կայի ալ ըլլալուն, հաղիւ թէ մարդու
ձայնի կը նմանէր:

« Արցախի սր բնութեամբ երբեք
զաղ և երեւոյթքով տղնուտիան էր,
այնչափ ալ անկիրթ մարդկանց նախա-
տինքները իր վրայէն պակաս չէին.
Այնքանից իշխանին արտապանը
ուրտեղ ինք կը բնակէր, պինդը նախա-
տելուն մէկէն խոհարանին շամփուր-
նեղէն մէկը քաշեց և վնոցի պէս ա-
նիկայ անոր վրէն փաթեց, և աս եր-
կաթեայ վնոցին երկու ծայրը դէպ ի
կուրծքը բերաւ, ուր գանուողները
խնդալէն մարեցան. և մինչև որ իր
սիրտը չննջաւ անիկայ չի քակեց:

« Թէ որ բարի բնատուրութիւն չու-
նենար, մարդոց և կանանց կեանքը
տալահով վնասակի մէջ չի պիտի ըլլային.
Վասն զի այդչափ ուժեղ մէկը ինչ որ
ուզէր կրնար ընէր, անոր մէկ կու-
փը մարդս գետնին հաւասար կ'ընէր:

« Իր մեռնելէն երկու օր առաջ որ
1749 ին օգոստոսի 10 ին պատահե-
ցաւ, իր կնիկանը հետ կուս մը ըրած
ըլլալով, դաշտինով անիկայ կուրծքէն
զարկաւ, և ինքզինքն ալ մէկ քանի
տեղէն զարնելով քառասունը ութը
ժամ շանցած մեռաւ, բայց կիները
ընկողացաւ:»

Թարգ. Պիտրոս Սիսակ, Ս. Հաւաքարան:

ԵՐԸԻՏԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Կար 3- յիս-որէն և Սննդաւորին
շանք պարբերաւ:

Շնոր և նեղած բնական երախտա-
դիտութիւնն ու հաւատարմութիւ-

նը շատ անգամ շատերուն զորմանք
կը բերէ « Թէ ինչպէս կրնայ որ բը-
նութեամբ կատարել գաղան մը այս
ձիւրքը ունենայ, և այսօրիան կերած
հացը մինչև ի մահ անմուտց պահէ՝
մանաւանդ իր բարկութեան կասա-
ղի միջոցները:» Սակայն չէ, այս կեն-
դանին որչափ դաղան, որչափ վայրե-
նի ալ է նէ, երախտագիտութեան
գոյթի ձիւրքը իրեն բնական եղած է.
և անոր արդիւնքը հաւասարմութիւ
շատ անգամ տեսնուած է: Կր տես-
նանք որ շուին մը մէկուն վրայ յարձա-
կելու ատենը մարդկան քաղմութեան
մը ազանջ չի կարելով միայն իր հով-
ուին կամ տիրոջը սաստելով մէկէն
ի մէկ իր կատարմութեան բովի կը մու-
րէ և անանկ հանդարտ կը կենայ՝ որ
կարծես թէ այն կատարած շունը չէ:
Արեմ տիրոջը կը բցուցած հացին տը-
ղուութիւնն է որ անոր անուպ կու-
տոյ, ինչպէս ահա այս հեռուէն ալ
դատմութիւնը շանք երախտագիտու-
թեան և միանգամայն անոր հաւա-
տարմութեան ապացոյցին համար կը
գտանք:

« Կտնով քաջազուն մարդ մը կար՝
որուն համար տմանք կը հատաւուն
թէ Կարբուս Ե. Թաղաւորին աղեղ-
նութենքէն մէկն էր, և ամենք եւս
կը կարծեն որ հասարակ կամ պարա-
տական աղնուտիան մըն էր լաւմիտց-
ւոյ Օլիքիւ ըսուած պատմութեանը
հետեւելով:

« Եւ քանի պատմագիրներուն հա-
մեմատ Սարայա անունով ձիւրք մը
Թաղաւորին իրեն ընկերներէն Օպ-
ուի ալ Սոնթոն անունով մէկուն ը-
րած ըստութեանը վրայ նախանձելով,
այնչափ անգամ զանիկայ քնտեսը
լսեցեց որ վերջապէս իր չար բաղ-
ձանքին համեմատ Սննդի անտառին
մէջ ձեռք ձգեց, որուն ուղեկից էր
միայն իր շունը, (պատմագիրներէն ո-
մանք ասոր համար աշառու որսորդ
շուն մըն էր կ'ըսեն). ուստի անօրէն
ձիւրքը իր եղևնական բաղձանքը
կատարելու յարմար ժամանակ գտնու-
լով իրկայն զանիկայ սպաննեց և ան-
տառին մէջ Թաղեւով պալատը վերա-

դարձաւ որ իրեն համար կատարած մը չընեն, իսկ շունը երբէք իր տիրոջը թաղուած փոսին քովէն չի հեռացաւ, մինչև որ ստիպելցու ստատիկ անտ թու թեան պատճառաւ քովի քողարքը երթալ և հոն թագաւորին աղեղնու-ւոր իր հանդուցեալ տիրոջը բարեկամներէն հաց ուղել, ուրիշ ան տարբերութեամբ մը կրկին իր տիրոջը գերեզմանառանը դարձաւ: Այս այս արարողութիւնը շատ անգամ ի դարձ դնելով, ոմանք որ միշտ անոր ունայով ու բողբոջով և իր ներքին ցաւը յայտնելու համար կարգէ դուրս հաշելով առանձնակի աւ տիրու երթելու եկաւ թեանը ակօնատես եղած էին, որ մը ետեւէն անտառը դալին և ծածուկ անոր քրածները գիտելով անտան որ երթալով մէկ նոր բրած գետնակի մը վրայ կայնեցաւ. ասով լքաններուն հետաքրքրութիւնը ալ եզերք սատակացաւ, երթալ հոն որտեւ, ուր անմիջապէս իրենց յուսով կարծեացք համեմատ մեծած մարդու մարմին մը դուռն. սակայն այս շարաշար մարդատորանութիւնը լնաղը չի կրնալով յայտնել զանիկայ մեծ հոն դէտով թաղելին հոն: Աւ սրովհետեւ այս խեղճ շունը մեծած տիրոջը բարեկամներէն մէկուն առանը կը կենար, և միշտ անոր ետեւէն կ'երթար, որ մը պատահմամբ հետուանց իր տիրոջը սպանիչը տեսաւ, և զանիկայ ուրբուական և միանգամայն ոտորին մարդկունց անթիւ բազմութեան մէջէն ուրդելով, կատաղութեամբ մը վրան յարձակեցաւ, անոր քղանցէն յափշտակեց և կը ջանար զանիկայ խեղդելու: Թեպէտ ներկայ եղողները օգնութեան հասնելով շունը կը դարնէին, կը հալածէին, տակայն կ'երթար ու նորէն ետ կը դառնար, և ամէն կողմանէ մարդատուանին մտօնալու տրտելուած լլալով, կատաղի տեսքով մը հեռան կեցած կը վշտանար ու անդուգար կը հաշէր մարդատորանէն տէր ելլողներուն սպառնալիքները չըրտնելով: Այսպէս ամէն անգամ այս մարդուն հանգիստը մը վրան յարձակելուն համար անմտղները եղա-

ծին վրայ կարծիքի դալին, ինչու որ այս խեղճ շունը մարդատուանէն ի զատ ուրիշներէն մէկուն չէր թշուամանէր, իսկ անոր ամէն անգամ վրան յարձակելով վրէժ առնել կ'ուզէր:

Սակայն որը իր ծառայներէն շանը և աւաղակին մէջ եղած խէթը խնայողով ուղեց այս խեղճ դալանին խափութեւր ակնատես բլալ. ուստի զանիկայ իր տալու բերել տալով հրամայեց որ կարծուած մարդատան աղիւսականը այն խառն բազմութեանը մէջ օրհնուրով: Այս մը շոյիս, շունը իր սովորական կատաղութեամբ ամենուն մէջէն աւաղակը փնտրելու դնաց, և որովհետեւ թագաւորին ներկայութեանը առջեւ այն չափ տրտմութիւն ոտայած էր, մէկէն վարաղաբար անոր նետուեցաւ, որ իր օղորմելի հաշիւէն իմացուեցաւ թէ բողբոջով խնայուած թագաւորէն արդար դատաստան պիտի օրհնուէր, և յիշուի արդարութեան կողմ ժաւանդեց: Միկայ մէկ տարօրինակ դէպք մը լլալով թագաւորը նշան բրաւ որ ազնուականը իրեն ներկայացընեն, և երբ եկաւ, զանիկայ ստիպելով յարգութեամբ մը հարցանոր շանը այս սովորական աղաղակին հաշիւուն և միանգամայն ի վրայ յարձակելուն ոտայը պատճառը բացայայտի ոմալու ամենաներքով մեծաներուն ամօթն ու երկուոր այն չափ խառնացին և եզերեալ քղալու թեան մէջ ձգեցին, որ վերջտէս թագաւորը հրաման քյուս որ խեղճ շունին բողբոջը և աղիւսականին բողբոջութեանը ի գործ դրուին երկուքին մէջ մամուս որ կուտով մը, որդէս զի Սրտուծայ անաչառ արդարութիւնը յայտնուի: Սոսայտ երկուք ալ մէկմէկ ստիպեալներու պէս հրապարակը ելան թագաւորին և բողբոջանգիտանաց տուէր, ուղիւսականը ձեռքը մեծ ու ծոնք գաւաղան մը տան էր, շունն ալ իր բնական վէճքերէն զատ իրեն աղատաւանարանի և անվտանգ իր հակառակորդին վրան յարձակելու համար ծակ տակաւ մը ունէր: Աւտօ շունը իմոք տալուն պէս

չի ապաստեց որ իր թշնամին իրեն մօտենայ, ինչու որ անոր ձեռքի գաւազանը բաւական էր մէկ զարնելով վնասքը ոչնչացրնելու, ասով պարտաւորեցաւ անդիս անդին անոր բոլորովորդաւոր անաւարտ գործողանին հարուածէն փախչելու համար. ոտկայն երբեմն մէկ կողմը և երբեմն միւս կողմը դասնալով վերջապէս յարմար ժամանակ գտաւ և մէկէն վեր նետուելով իր թշնամւոյն վրայ փաթթուեցաւ և իսկոյն զանիկայ գետինը դարկաւ: Այս փառնաւոր միջոցիս իր թշնամին քառապէս օգնութեան կանչելու և թագաւորին ազդելու որ իր գաւաթազը վրայէն վերցնել հրամայէ, և յետոյ ինքն ալ եղածը մի ըստ միօջէ պատմէ. ուստի հանգիստահաններէն ու մանր չաւնը վրայէն քաշեցին և դատարներէր թագաւորին հրամանաւոնոր մօտենալով հրապարակաւ զոնիկայ խառտալանցոյցին՝ որ բացի այն չաւնէն աւանց աւրիշները անսնելու իր քնկերը մեռուցած էր: Այս զարմանալի զիպրածը 1371 ին ատենէն, որ Աթոն Տամ կղզւոյն մէջ եղաւ, և Մոքայո ձիւսրը իրաւամբ կոխուեցաւ:

Թարգ. Երրորդին Արամ. Ս. Այսքնան:

ՐԱՒԵԼԻՆՆԱԿ

ՓԵՂԵՆԼԼՈ ԻՆՈՒՍՏԱԿԻՆ ԻՍՏԵՐԸ

(Երրորդական)

Այս հարկաւոր է մեր ընթերցողներուն տեղեկութիւն մը տալ այն դատարութեանը վրայոր, որով աւանիկ մէկ դորաւոր թագաւոր մը ինքզինքը պաշարուած աւտաւ, և որուն հանդամանքները բոլոր Աթոնի սղեկ գիտէ:

Մէկ քանի տարի առաջ առ ինքնաւալը ստալիկ նաւատարմիդի մը յարձակմանէն ստիպուելով խափշիկներուն թագաւորէն ստակի և մարդու օգնութիւն խնդրել էր, և խափշիկ

ներուն թագաւորն ալ անոր խնդիրը սիրով կատարել էր, այս պայմանաւ որ Աթոնի իշխանուհին նոյն գործին փոխարէն իրեն կնու.թեան առնէ աւտաւ.թե հասակին հասածին պէս, որ չափի դուրս գեղեցիկ էր: Աթոնի թագաւորը իր միջակէն ստիպուած պարտաւորեցաւ այս պայմանը ընդունելու, և այլազգները երկու աէրութեանց միաւորեալ զորութիւներով յաղթուեցան:

Այն ժամանակէն ի վեր իշխանուհին բաւական մեծցել էր, և Վնիշներին պալատը դառնալով խափշիկներուն թագաւորին դեսպանը մեծ հանգէսով քաղաքը հասաւ հինգ հարիւր ուն աղանախաններով ամենն ալ վաղրի կաշի հագած, և ոսկիէ մօտեւաններ զրած թեւերին և ոտուրնին, և ղէնքերին ալ ձեռքերին բռնած:

Այն ատ դեսպանը իր տիրոջը թագաւորին կողմանէ ապրիլանիկ իշխանուհին միայն ուղեւա. համար է կած էր:

Այս անտարբար ամուսնութեանը վերայ բոլոր Աթոնի բնակիչները մեծ տրամուլիւն և բարկութիւն կը ցըցընէին, ինչու որ իշխանուհին թեմաւոր և թէ անձնաւոր գեղեցիկութեամբ պատկաւած էր, և ամենուն սիրելի եղած էր, իսկ քնդ հախաւակը խափշիկներուն թագաւորը ամեն տեղով ապեղութիւն իր մարմնոյն վրայ ունէր:

Ուրախութեան ձայն մը ելաւ ամբոխին մէջէն երբոր Վնիշները նորին վեհափառութեանը առ խօսքը բաւթէ, «Տէր իմ բարբառին անգթութի մը ըրած կ'ըլլաւ թէ որ առ իշխանուհին առիւծներուն, վագրերուն և խափշիկներուն միջ խրկեօ, որ գեղեցիկէ կատարեալ աստղիկ մըն է»:

«Իմ» միտքս ալ ատանի է բարի կուղիկ քաւութեամբ, որ ատեն իշխանուհին ետին դարձած արցունքները կը սրբէր օրանք անոր գեղեցիկ ունքները միջոցուցիւր էին. բայց ինչ կրնամ քնել, անանկ խօսք տալով եւմ, և խօսակերէն լեզուով ալ պայմա

* Տես թիւ 3, էրես 51, և թիւ 4, էրես 62.

նադրած եմ :

« Ի՞նչ », բառ փնջինեց, « ադ գաշինքը միայն քու յարգութեանդ կողմանէ՛ եղած է. խափշիկներուն թագաւորը իր կողմանէ դաշինք մը ըսած չունի մի » :

« Լաւը » բառ ինքնակայ, « ան նեղ ժամանակին մէջ որ այլազանները զիս պաշարեցին ինչ որ ինչ ուղեցին նէ, ամենուն ալ հաւանութիւն տըւի, նաեւ իմ աղջիկն ալ տալու խօսք տուած եմ. փետացուս հարկուս շատ բան շահած պիտի ըլլայ այս սովորեալութիւնէն, և իր առնելու իշխանութիւն զոյգ մը սոսքի ամանէն ի դատ ուրիշ բան մը չի պիտի տայ, և ան ալ անանկ մէկ նիւթէ մը շինուած պիտի ըլլայ որ աշխարհիս կրնար հալու թէ անոր նմանը գտնուի և ան ալ ես պիտի որոշեմ » :

« Հոգ մի ըներ » բառ փնջինեց, « սրբէ աշուքներդ գեղեցիկ իշխաւ նուհի, խափշիկներուն թագաւորը իր պղծիկ փառին ծայրովը անգամ քեզի չի պիտի դաշի. Տէր իմ հրաման տուր որ անգամ մը սա դեռպանին հետ խօսիմ և քիչ ժամանակէն ես ան սեւ իշխանը բոլոր իր կէս գիշեր ծառայներովը տա երկրէն դուրս կը հանեմ » :

Թագաւորը թեթեւ կերպով մը դէպիւր երեքոցը որ երկրայութեան նշան մըն էր, և մարդ խրկեց սեւեւ բուն իշխանին ետեւէն որ զայ, և ան ալ իր բոլոր սպասաւորներովը մէկ տեղ եկու թագաւորին վրանին ձախ կողմը նստու : Սեւ իշխանը և Փնջինեցը երես երեսի եկածնուն պէս ու բոնց երկուքին երեսն ալ այլանդակ բաներ էին, վերջներ հետեւեալ կերպով սկըսաւ խօսիլ :

« Երեւելի պատգամաւոր, հաւաւ նախան է որ դուն իմաստուն մէկն ես, ուստի աղէկ պիտեմ որ դուն ամենեւին չես ուղեր տա գեղեցիկ իշխաւ նուհին առանց իր յոժարութեք առնել տանիլ : Ինձի անանկ հրաման եւ զոյգ է որ անիկոյ հետս առնեմ տաւ նիւթ, և ես ալ ան հրամանին հնազանդելու պատրաստ եմ ըսաւ դեռպանը

կապիս կերպով մի » :

« Հաւա աղէկ » բառ փնջինեց, « շատ գիւրին բան մըն է ձեր վրեժ մութեանը ոռանց ձեր տէրը բարկացրնելու թէ թագաւորին, թէ թագաւորին և թէ իշխանութիւն ոիր տը չի կարելի » :

« Արնայ ձեր ազնուութիւնը հոսքի մի հաճառութեանը բնէ թէ, իշխաւ նուհին մէկէն ի մէկ անանկ ապեղացեր է որ ես տնգամ երեսը նայելու զգուեցայ. կամ թէ խեղճեցեր է, կամ ինքզինքը խախտ զարկեր է, կամ ուրիշի մը հետ ամուսնացեր է և կամ ինձի պէս կրկուս կու գ ունի ետին ու տալին և տանց նման բաներ ինչ որ կ'ուզես նէ » :

« Այն գիտաւ » բառ դեռպանը « Ի՛նչ, դուն ալ քու կուղերովդ ի ծայր բնեղմ մի ելեր ես » :

« Բաւ լլցի » բառ փնջինեց, « ինչպէս որ կ'ուզէք նէ անանկ թագ ըլլայ. բոց տղիւ, դեռպան դադ խօսք տուած չէր մի իշխանութիւն զոյգ մը սոսքի աման տալու. որն որ իշխանութիւն ուղած նիւթէն պիտի ըլլայ » :

« Լ՛յո, » բառ դեռպանը, « բոց այն պոյմանաւ, որ անոր հասնած բուն աշխարհիս մէջ գտնուի » :

« Հարկուն » բառ փնջինեց, « Թէ որ այն սոսքի ամանին համայ տալարիւրած նիւթէն չի տալիք նէք, գիտցած եղիք որ ան ասեմը ամուսնութիւնը կը վերջանայ » :

« Լ՛տանկ է, շխառ խօսեցար » բառ պատգամաւորը ժպիւրհ դեմքով մի խնդարով :

« Լիմոս ոիրեյի դեռպան » բառ փնջինեց, « իշխանութիւն ինքը միտքը քու մարմիդ վրայ է, սրուն նիւ մանը աշխարհիս վրայ չի գտնուիր, թէ սեւութեան կողմանէ և թէ վրայ ընտելութեան. ուստի արդեօք ձեզ վեհանձնութիւնը պիտի բարեհաճան հազուադիւս նիւթէն խօսյն զոյգ մը շինել տալու, թէ չէ. և թէ որ դուն քու կաշիդ քու բուն անձիդ պատին համար պահելը նստապատիւ կը համարիս նէ դնու քու տիրոջը Ի՛նչ

պատճառներ կ'ընեա նե ըրէ, միայն
թէ ասկէ ետեւ ալ մեզի մի մասե-
նար, բանցի իմին քեզի զրուցելիք մէր-
ջին խօսքս այս է ու և այս լսելով մնաս
բարով ըսաւ կուգիկնիս ու ելաւ դը-
նաց :

Իհարկոյն որ անշուշտ շատ պօրա-
ւոր պատճառներ ունէր ողջ պէջ իր
մորթը հանել չի տալու, իսկայն առա-
քալեց, և ինքը հոն բերող նուր մը
ասա իր բոյոր սեւ աղնուականներովը
մէկ տեղ, և յիշաւ ի անանկ արտա-
նոր ճամբայ ելաւ որ բոլորովին միտ-
քէն ելաւ քաղքին մէջ ըրած պարա-
քերը մ'ձարելու, բայց Արքայի թաղա-
ւորը ուս երջանիկ դիպումին վրայ
սոյն չափ աւրոյնացաւ, որ խօսք սուսա-
րայք անոր պարտքերը բուն իր գան-
ձէն մ'ձարելու, որ չլլայ թէ մէկը
ուն դեռտանին արտադնոր փախչելէն
մնաս մը կրէ :

Այս միջոցին որաւստականները
Փնչինեղոյն հազարուր բարեկամա-
կան շորհաւորութիւններու նշան
ներ ցըռուցին, վասն զի կը կարծէին
թէ թագաւորական պալատին մէջ
անշուշտ մէկ բարձր ատփճանի մը
սխալի հասնի, ինչպէս որ թագաւորն
ալ կ'ուզէր անոր փոխարէն մը ընել
անոր իր թագաւորական բնասանքին
ըրած մեծ ծառայութեանը համար :

« Տէր իմ քաւ Փնչինեղոյ, « Լո-
ձեր մէհափառութիւնն երեք բան կը
խնդրեմ » :

Ա. « Որ դուք զիս ձեր աղնուական-
ներուն ազօր կարգը ընդունիք, և
ինձի վարպետներ բռնէք սակն տե-
սակ օգտակար բաներու մէջ զիս կրը-
թելու » :

« Աւագձիգ պէս թող ըլլայ » և
սաւ թագաւորը :

Բ. « Որ իմ էշս որուն ես այնչափ
օրորական եմ ասկէ ետքը աղօրքի
դորձընելու չի գործածուի, հասրա
թող տրուի ձեր թաղաւորական մար-
գապետներուն վրայ ճարակելու » :

« Թող ոն իմ արտաներէս ուղա-
ծին չափ ունե » ըսաւ թագաւորը :

Գ. « Որ ձեր մէհափառութիւնը
բարեհաճի իմ հայրս և մայրս միջո-
թով » :

Թարութեամբ ապրեցընելու իրենց
միացած օրերը » :

« Անձ յօժարութեամբ » ըսաւ
թագաւորը :

Այն գիշերը Փնչինեղոյն իր բնա-
կութիւնը թագաւորին պալատը ը-
րաւ, և աղնուականաց կարող ան-
շաւ, և թագաւորը պարտիկ գեղեցիկ
խրճիթ մը տուաւ անոր ծնողացը, որ
իր պարտէղներուն մէջ շինուած էր
յեմանի ճառերով հովանաւորած :
Փնչի տիկինը իշխանուհիին համար ու-
կիւ և մետաքսէ թել մանեղէն ի դաս
ուրիշ գործ մը չունէր, որ շատ ան-
գամ սուսաւսները որստէղը պար-
տած ժամանակը կը կանչէր սեանք և
անանց հետ կը խօսակցէր :

Փնչինեղոյն երիտասարդ աղնուա-
կան ընկերները ուսի բերանը իրեն
կուղերուն և տգեղ դեմքին համար
զինքը ծողը կ'ընէին և կը խեղկատու-
կէին, բայց քիչ ժամանակէն բոլորն
ալ իրեն հետ բարեկամացան, փասն
զի ամանք իր ուշիմութեամբ համար
կրմէ կը վարկանային, և ամանք ալ իր
բարի բնասորութեանը համար զինքը
շատ կը սիրէին, խելացի և ուշիմ
մարդը յոյսանի է որ ամեն մարդ կը
սիրէ, և մէկն ալ անանկ մարդուն դե-
ղեցիկ կամ տգեղ ըլլալը միտքէն չուն-
ցընէր :

Փնչինեղոյն շատ վարպետներ ունէր,
որոնք ամեն տեսակ հարկաւոր բանե-
րը իրեն կը սարկեցընէին, ինչպէս որ
ինքն ալ կը փափարէր, ինք ազէկ գի-
տեր որ բնական աաղանդներուն յար-
գը միշտ քիչ կ'ըլլայ թէ որ ուսումը
անանց չօգնէ, ուստի միտքը դրաւ
այնչափ դիտութիւն տրվիլ որ մարդ-
կանց հետ խօսած ժամանակը անանք
խը տգեղ դեմքը և կուզերը ծաղը
չընէն :

Արգէն գիւտ գտնադու համար իր
ուշիմած կարողութիւններուն վրայ
թագաւորը շատ ապշած էր, և իշ-
խանուհին ալ շատ բարեկամացեր էր
իր հետը, յիշաւ ան գիշերութեան
ետքը որ Փնչինեղոյն իրեն այնչափ մեծ
ծառայութիւն ըրաւ իտպիկ դեռ-
պանք եւ իրկելով, միշտ ինքը անոր

հանդիպած ժամանակը անոր շատ անգ
երև բաներ կուտայր, և շատ անգամ
աշխարհն, որուն վրայ Փնջինեց խեղ
էր: Այս բարերարութիւններուն հա
կառակ Փնջինեց քանի մը պզտիկ
գիտարութիւններ ունէր, փոքն զի
ինք շատ մեծ մէկ թշնամի մը ունէր
Իրնեզ: Պուկօլինո տնտեսմբ որ միշտ
զինքը կ'առէր պաշտօնին մէջ զինքը ա
մէնուն ծաղը ընելուն համար:

Հիմա առ շար մարդը իր մատա
կարարութեանը մեծ պաշտօնին զա
րու թեամբը ազնուականներուն տղոցը
վրայ հոգ կը տանէր, և կը նայէր թէ
անոնք իրենց պարտքը կը կատարեն
թէ չէ, և միշտ կը մտածէր թէ ինչ
սէս կրնայ ըլլալ որ թագաւորը մեր
խեղճ պառիկ բարեկամին գէմ գրդը
ուէ, երբոր պաշտօնին մէջ անսովոր
բան մը ըլլար, զոր օրինակ, երբոր աշ
նուականներէն մէկը իւր ձեռքը անոր
գրպանը խօթէր, և մուկ մը գոնար
ընկուղ մը խածած, կամ թէ որ գեռ
պան մը թագաւորին առջին պարկէջ
տուք քսէր իր հանգերձին աստրտին
կապուած, թուղթէ շինած պզտիկ
կտր մը քաշելով, և կամ ասոնց նը
ման բռններ պատահած ժամանակը
պարսն Պուկօլինո միշտ կ'ըսէր, ո՛հ,
ամենուն յայտնի է որ Փնջինեց աս
բռնիս մէջն ալ մատ ունի, բայց թա
գաւորը պարսն մտաակորարին Փնջի
նիւթին վրայօր բռած բաներուն ականջ
չէր դնէր, ուտոի առ շար մարդը միտ
քը զբաւ այն խեղճ պզտիկ կուղիկը
մէկ ջնջին խորամանկութիւնով մը կ'ը
սընցընէր:

Ինք գիտէր որ թագաւորը իր կտր
մորտայն պզտիկ թաշուներ շատ կ'ըս
էր, որ Պենիալայի Սուլթանը իրեն
խրկէր էր:

Ար պզտիկ թաշուներ բոլոր օրը լուռ
կը կենար, բայց երբոր իրեկուն կ'ը
լար կը սկսէր շատ գեղեցիկ երգել
որ ամեն լսող կը զմայլէր: Պարսն Պու
կօլինո ուրիշ շար և անդամ մար
դոց նման երաժշտութիւնը կ'աւար,
ուտոի օր մը այն Պենիալայի գեղեց
կամայն պզտիկ թաշուներ խեղճեց և
տարաւ Փնջինեցին անկողինին տակը

մէջ:

Հետեւեալ առտուն պաշտօն
մէջ և զոգները սկսան զարմանալ թէ
արդեօք ինչ պատահէր է այն պզ
տիկ խեղճ թաշուներ:

Պարսն Պուկօլինո իսկոյն ծառայ
մը խրկեց ազնուականներուն պառ
կած սենեակը որ երթայ նոյն, և ի
րօք թաշուներ մեռած մարմինը Փնջ
ինեցին անկողինին տակէն գտնուե
ցաւ, փոքն զի ինչպէս որ ըսինք նո
րին վեհանձնութիւնը անիկայ հոն
դրեր էր:

Իսկ ձեռն կրնայ մահաբերել թէ
երբոր թագաւորը աս բանը լսեց ն
մրշով զայրացաւ, ուտոի պարսն Պու
կօլինոին հրաման րպաւ որ Փնջինեց
ին ոտքին տասն և հինգ դաւապած
ղարնէ, որն որ իսկոյն կատարեց:

Փնջինեց շատ նեղացաւ իր վրայ
ձգուած այս յանցանքին համար, ուտ
աի միօքը զբաւ որ պարսն Պուկօլ
նէն որ և իցէ ճամբով իր վրէժը
հանէ:

Ինքը գիտէր որ աս ազնուականը
հանդերձ շատ սէր ունէր, և ինք
զինքը շատ գեղեցիկ կը կարծէր: Թէ
ոչէս և աս բանը տկար միջոց մը էր
բայց Փնջինեց յարմար գտնեց ասով
իր վրէժը անկէ հանելու:

Յաջորդ առտուն պաշտօնին պա
տերուն ներսի և դրսի կողմերը բո
լորովին ծանուցման թուղթերով ծած
կուած էր, որոնց վրայ աս խօսքերով
գրուած էին:

« Պարսն Պուկօլինո մէկ քանի օ
րէն պիտի հրատարակէ վճիռը կապե
լու եօթմանասուն երեք ու կէս եղա
նակներ » . բոլոր պաշտասկանները
նորին վեհանձնութեանը րպած ծախ
քին վրայ սրտանց խեղային, բայց
մատակարարը ալեկ զիտէր աս խաղ
իրեն խաղցողը:

(Շարունակ):

* * *

Սէլան Էլէին Ռջ թաղման արարողութիւնները:

ՍԵՏԸ ոչքերնիս գէպ իայն արե
բալի տեսարանին վրայ դարձնենք եր

բոր հեթանոս ընտանեաց մէջ հիւանդութի կամ մահ, կը պատահի, արգարևն կ'աղբնէր կը մնանք: Արբ ընտանիքէ մը հայրը հիւանդ ըլլայ և թէ որ իր հիւանդութեան նշանները վատանդաւոր ըլլան, իր բարեկամները այս հիւանդութեան պատճառ կամ իր մեղքերուն շատուիլը կը գնեն, և կամ ախտաբանացութիւն մը ըրած է ըսելով տաճարները կ'երթան և կուսքերուն գոհեր կը մատուցանեն, յուսալով որ այս բաներով անոր մեղքերուն քաւութիւն ըլլայ և կամ ասով հիւանդը օգնութիւն մը գտնայ:

Արբոր կը սեմանն որ ալ տիրի մեռնի պրահմին մը (որն որ իրենց քահանայն է) կը կանչեն որ ապառնի կեանքին մէջ երջանիկ ըլլալու համար սահմանուած արարողութիւնը կատարել: Ինչ տեսակ զոհեր քուրմերուն կը արուին, որոնցմէ մէկն ալ կով մըն է: Այն կենդանին հնգկատանցեաց մէջ սուրբ կենդանի մը ուսպուած է, որն որ մեռնելու մարդուն քոյր կը կոչնեցնեն որ անկողինին մէջ պառկած և դուխն ալ գէպ 'ի արեւմտեան կողմը դարձուցած է, վասն զի կ'ըսեն թէ երկնից դուռը արեւմտեան կողմը կ'իյնայ: Քալի կըզնեքը անոր ձեռքը կը վերցնեն որպէս զի կարող ըլլայ կալին պօշք բռնելու, և կը կարծեն թէ այս կենդանին չուող հոգեացն ուղեկից կ'ըլլայ երբոր հրեղէն օգնականութեն կ'անցնի, որ երկրիս և երկնից մէջ տեղը կ'իյնայ: Նա ասանկ կը արգիւցանեն պրահմինները, և կովին տէրը մեռնելէն ետքը զանիկայ իրենց կ'առնեն:

Դասն կ'ըսեն որ մարդու մը տղէկ կամ գէշ ըլլալը իր մահուան ժամուն մէջ կը յայտնուի: Այսինքն թէ որ հաբեփարութիւնը խիստ ըլլայ մեղաւոր է, և թէ որ թեթեւ շատ աղէկ և շատ բարեգարծ է եղեր, կ'ըսեն: Հոգին տուածին տէս իր խեղճ կինը ցաւով լեցուած իր ծիսէն սօկի շղթայն կը հանէ որն որ իր կարգուած օրը վիզն անցուցած է և մէյն ալ շանցուներ, մազերը կը փեթտէ, կուրծքին կը զարնէ մինչև քովինները զու-

նի մէկգի կ'առնեն որ չըլլայ թէ իր անձին ալ փնտէ: Արիւ մարդիկ լըտապով մեռնողին բոլոր ազգականներուն և բարեկամներուն տունը կը իրկեն այս բանը ծանուցանելու համար, ասոնք բոլորը բաց գլուխ կ'երթան և բոլոր եկողներուն պախը պէտք է որ բաց ըլլայ:

Առեւելոյն գիւղը փսիսթի մը վրայ կը գնեն ոտքին և ձեռքին բոյթ մաւերը իրարու կապած, աս միջոցի ընտանիքին մէջի եղած կնիկները որոնց հետ նաեւ դուրսէն վարձով բռնուածները բարձր և օղբալի տղադակ մը կը փրցունեն: Երբ մն ալ տաւը կամ տասն և հինգ կնիկներով երկու շրջանակներ կը կազմեն, ասանկ երկար ժամանակ կը կենան մազերնին երկունուն և կանախուն վրայ ձգած եւ ասաջ կ'երթան, սիրաբերուն կը դարնեն և վերջապէս ձայներնին ելանքն չափ կը պօսան, որոնք անսնողը կրնայ երեւակայել թէ աշխարհիս վըրայ ասիկէ եղիկի ընտանիք մը ամենեւին տեսնուած չէ: Այս սղաղակը շատ անգամ մինչև որ մեռելը տանին նէ կը քշէ, և նաեւ ութն օր իրիկուն և աստու կը նորոգեն, այս միջոցիս տեսակ մը երգ կ'երգեն որն որ մեռելոյն երեւելի դօրձքերուն վրայ յօք է, և միշտ անոր անանկ առաքինութիւններ կ'ընծայեն, որոնք որ դուցե իրօր ունեցած չէ, մէկը կ'ըսէ անիկայ մեղի պանիրոմի ծոռ մըն էր որուն շաքին տակը կը նստէինք, կամ անիկայ արմաւենիի ծառ մըն էր որ մեզի սնունդ կուտար, և այլն:

Այս միջոցիս մեռելը թաղելու տեղը ամենեւն համար ամէն բան կը պատրաստեն, փայտակցութիւն ամէն բանը լըմնցած և թագաղն ալ պատրաստ կեցած է: Արբոր կարգը կատարող քուրմը կուգայ մեռելոյն մարմինը հրապարակը կը հանեն, և դարձուցած բրինձի տանգիմը վրայ կը նստեցնեն: Յետոյ ոտիքիքը քուրմին հրամանաւր իր արարողութիւնները կը սկսի, մարդուն գլխուն վրայ տեսակ մը անուշահոտ իւղ և մարմնոյն վրայ երեք ըստման ջուր թափելով:

Եւորքը կը սկըպին զոմի իր ամենա-
գեղեցիկ լաթերովը հազուեցընել և
իր ամուսնութեան ժամանակի գո-
հարներովը դարդարել և իրենց սոփա-
բութեանը համեմատ Սանտէլ ծուռին
փոշտովը և մոխրովը դիտելը կը ներկեն.
նաեւ բերնին մէջ ծեծած բրինձ և
տեսակ մը բնիկը կը դնեն:

Եւս այս վերջին յորդանքն է որ
իրեն կը մատուցանեն. յետոյ դար-
ձեալ զարդարանքները վրայէն կը հա-
նեն և թաքաղել մը մէջ կը դնեն, ու
բուն վրայ ձերմակ կ'առուէ հովանի մը
երած է ծաղիկ փունջերով և տունկի
աերւունքով նկարագրած:

Փոխանակ անվրդով լուսթեան
որով քրիտանէից երկիրներուն մէջ
թաղման հանգէտը կը կատարուի, ա-
րագարայը կ'երթան թմբին և փայլն
ձայնին հետ ընկերացան. երբեմն ձամ-
բուն վրայ ծաղիկ կ'ամ բրինձ կը նե-
տեն, բայց կնիկները այս հանգէտին
հետ չեն գար: Արքայ փայտակոյտին
տեղը կը հասնին՝ ամէն բան պատ-
րաստ ըլլալով դիտելու անոր վրայ կը դը-
նեն: Եւս տանն չէ որ սնդկիւցուոյ
տակը եղած երկիրներուն մէջ մեռ-
նողներուն կնիկներն ալ հետը երուե-
լու անասնական սովորութիւնը վեր-
ցաւ:

Սեռնուղին անգրանիկ դաւակը կ'ամ-
թէ որ զուակ չունենայ իր մտաւոր
ազգականներէն մէկուն գլխուն վրայ
հոգէ ամանով ջուր առած և ձեռքն
ալ կրակ բռնած փայտակոյտին չորս
կողմը երեք տնգամ պտրտելէն ետքը
հոգէ ամանը վար ձգելով կը կտորէ, և
ձեռքի բռնած կրակն ալ փայտակոյ-
տին դպցունելով դէպ ի առուն կը վա-
ղէ, և մէյմ'ալ այս անտարանը հայե-
լու համար ամենեւին ետեւը չի դառ-
նար:

Իր բարեկամները և ազգականնե-
րը մարմինը չի հաստած կը ձգեն կ'եր-
թան, և սակէ ետքը առանց մարդը
վերու և լուարուելու՝ ոչ կրնան բան
առաւել և ոչ ալ տուններին մտնալ:

Սեռնող մարդուն տունը մահաւուն
տուն կ'ըսուի և մինչեւ ութերորդ
օրը անտուրը կը սեպուի, որ տունն որ

իրենց քուրմերը կուգան և դանիկայ
կը օրեն: Այսուեղէն երկու կամ երեք
օր ետքը իր աղան և արիշ մերձա-
ւոր ազգականները երած տեղը կ'եր-
թան և շատ իենդ ու մեծից արարողու-
թիւններէն և քուրմերուն զոհադոր-
ծութենէն ետքը մոխիրը հոգէ ամանի
մը մէջ կը լեցունեն և դանիկայ օրբու
գործեալ ջրոյ մը մէջ կը նետեն, յա-
տալով որ հարկաւ կ'երթայ Վանգէս
օտըրը դեպին հետ կը միանայ: Եւս
անգամ այս մոխիրը կը պահեն որ ի-
րենց տղան կ'ամ ազգականներին Վան-
գէս ուխտի երթան նէ հետերնին տա-
նին և զանի խնամքով սուրբ ջուրին
մէջ նետեն:

Յուզարկաւորութենէն երեսուն
օր ետքը գործեալ ուրիշ յիմարանի
արարողութիւններ կ'ընեն, զորանց մի
ըստ միջէ պատմելը գլխացաւուի կը
պտտճառէ: Բոլոր այս ժամանակները
քուրմերուն մեծամեծ ընծաներ կու-
տան, բոլոր ազգականներուն, սափ-
րելին, լուարողին և մինչեւ անգամ
լաղան կնիկներուն մեծ հացկերոյթ
կ'ընեն:

Օրէնքէ դուրս եղած մարդուն
մարմինը չեն երկր և ոչ ալ մազձոցա-
ւէ մեռնող մարդուն մինչեւ որ երե-
սունն որ չի թաղուի, բայց թէ որ ա-
սիկայ երեւելի մէկը ըլլայ անոր դիւ-
կը կը հանեն ու կ'երեն: Կենդանի մը
նացող ազգականները իրենց մոմի-
րը կ'անիծեն որ իրենց բարեկամին
կեանքին չէ խնայեր, և այս կերպով
հետանոտական խուար ագիտութեան
մէջ իրենց օրերը կ'անցընեն:

Թարգ. Նազարեթ Արմենակ Կորասպետան

Ը Չ Գ Ը Յ Ի Ն

Իմ հայրենի Աղլիս առատածեռ-
նութիւնը և անկշիռ խնամոյց հան-
գէտները, որ արեւու պէս աննախան-
ձաբար սիրած է իր կենսապիթ նը-
շայները ամեն դպրոցներու վրայ, առ
դին ամեն մէկ անհասնեցունն օրով
վրայ խորաքանդակ ապաւորած է մեծ
երախտադիտութիւն և անընդհատ

հաժեմամբ . բայց մեր սուրբ Մահա-
կեան դպրոցին վրայ մասնաւոր և վե-
հանձն առաւաժեամբ քրած ժողովն
ընեաւոր խնամոյց արդարեւները մը
խելուն պիտի կրնայ լսել , և միայն
չի յիշել անօրինակ աննորմանձ և
առաւարդութեւ մօրդարեւթեան
շնորհները . քանի քանի սիրօտեր մա-
սեան չի պիտի համարուին արդեօր ,
և քոնիները սրձան եղած պիտի չըլ-
լան այն բարեբարութիւններուն որ
դպրոցին վրայ գործական սրտով ու
ուսումնասէր ջանքով անձրեւի պէս
տեղացին , աղքատութեամբ ու սը-
գիտութեամբ թաղկացած բանաւոր
բոյսերը զօրոյցներու ու ծաղկելու .
մ աղքատէր յարդիներ , անոնք պիտի
ըլլան արգարեւ ճշմարիտ յիշատակա-
րաններ՝ կենդանի քաղաղներ ձեր Մա-
ռածահաճոյ փաստակոյց և անհա-
մեմատ խնամոյց , անոնք , որ ինձի պէս
դպրոցին մէջ աշակերտուելով իրենց
օրօրոյցին դէմ , ազատուած , ինձի հետ
ուսմանց ծաշակը ծագիւ մտաին ա-
ռած , բայց զիս արագութեալ յառա-
ջելով թողոյցին անցան քացին ի-
րենց բարեպարգէտ . ձեռքերը համ-
բուրելու , և սրտառու իրախաղի-
տութեան փորձերը ցրցունելու ա-
նոնց , որոնք որ մը դուչե իրենց սրի-
նակէն խրախոյս առնելով , ճշմարիտ
աղքատներնեւուն անձկալի փափաքին
մտադիւր ծառայելու պատրաստուին ,
և աղքին բարիքը միաբան անտեսեն :
Օ իս ալ իմ ընկերներուս հետ իրենց
հետքը կոխելու քաջութեւթով բարե-
մաղթու գոհարանութեամբ և շնոր-
հադարձութեամբ կ'երդեմք մեր սր-
տին մէջ այս խնամոյցն առաւարտ
մտաակարար սրբօղան շարք անօրի-
նակ սրդեօրութիւ և անձկանօր կը համ-
բուրենք այն շնորհաբաշխ աջք , որ
սրտին խանդակիւթ բորբորը առաւ
արդեամբ և հզօր պաշտպանութիւ կը
հաւատան , կ'օրհնենք նոյնպէս Մա-
րիտոսապօր ամիրայից սիրադուռնդ
կաճուր , որ իրենց հովանին և ու-
սումնասէն սիրտը մեր դպրոցին յառ-
կապէս տարածած են , և ձեռնառն
տակալի ցուրտն , աղքատութեան և

անբուականութեւ անասնեւի վիճակէն
պատուարելու , որ Մահակեան նա-
բաժակի Մարտոսանիս ամրախակ
ջերմակար մը եղած են . ու կրնայ
մոռնալ նորին գերապատուութեան
Լըրեմեան պերճաշուք վերատեսչին
ազգասէր խնամքները և արթուն հո-
ղալութիւնները , որոնք անջինջ ուն
մոռանալի դժուրութեւ են ամենուն
օրտին վրայ , վասն զի ահա ձեր ամե-
նուն ազգասիրութեան շնորհաօրինա-
ճառադայթները դարնան ծաղկները
անվաս պահեցին , և անընդհատ ա-
յելութիւններ և սիրայորք քաջակը-
նիդ պաղարեւնց դպրոցին աշակեր-
տակիցներէս քանի մը ուսումնասէր
պատանիներ , ուրք Փրկչի վանուցը
մէջ եղած աղքային դպրոցին աշա-
կերտներուն գասառութիւ ընելու ,
և իրենց աղքին խնամքով արդիւնա-
ւորած յառաջակիմութիւններ և ուս-
մանքներն ուրիշ հազօրդելով , աղքին
գոհ սրտիւ ծառայելու քաղք ակըն-
կալութիւններ տալու . որպէս զի ի-
րենց պարտ և արժան ծառայութիւ
գերապատիւ և յիշատիւ սրբազան
շարք և քաղքադութեւ պերճապատիւ
ամիրայից սիրտը իրենց եռանդուն
քաղձանքին մէջ յարտակէ , զօրանայ և
պտղօրներէ . տնկատիւն եմ որ իմ ար-
գոյ ընկերներու ալ իմ հետ մեկ տեղ
չեն խնայեր իրենց աշխատասէր ջան-
քը պաշտօններնուն մէջ , ուր զի վեհա-
փառ խնամատարներնուս անկիւն բա-
րեբարութեւ ակնխաղ ծառայութիւ
անտուր և անաղօտ լուստիայի և
պոյծառանայ սուրբ Մահակեան դա-
րոցին վրայ , որն որ միշտ շնորհապարտ
կը խոտովանի զինքը նոյն քաղք ակ
նորիութեանց , և իր աշակերտեալ-
ներովը աղերասնայ կը մաղթէ Մա-
ռուծմէ անտատան սրեւշատութիւն
իր բարեբարներուն համար :

Ո՞ն յաշ . Սուրբ Մահակեան վարժարանիս :

Գերապատիւ և վանուշաք Գե-
որգ ամիրայի Լըրեմեան Սամթիւց
սուրբ Գեորգ եկեղեցւոյս և սբ Սա-
հակեան Վարժարանիս բարեխնամ վե-
րատեսչն , աղբիւր տմոյ 22 երորդ

որը ինքնայորդոր սիրով յանձն առաւ,
աշխատասիրել յայցելու-թիւն դպրու
ղիս համանուն Թանգարանին և հոգ
աբարձուաց նոցա, այլ իւր սնա
կնկալ Կալուստը յիշեալ հոգարար
ձուաց սրտին որչափ ուրախութեան
և ցնծութեան պատճառ էր ալ նե՛
խրենց դժբաղդաբար ներկայ չի դանդ
վելուսն վրայ աւելի վշտացան, որով
հետեւ արգէն եկեղեցւոյ ժամեր
Կութիւնը աւսրտած ըլլալով մեկներ
էին իրենց բնակութիւնը, և չի կր
ցան իրենց մոզու դական բարերարին
պատուասիրութեանը մօտելիմ հիւր
ընկալութեամբ ծառայելու: Ահհան
ձքն այցելուն մինակ շորհագորդ տէր
Վլադիսլաւ մաքրասուն վարդապետին
հետ տեսութիւն ընելով, իւր բերի
բառիմ այցելութիւնը ուղղեց սուրբ
Փրկչի վանքը, ուր տեղ դպրացին ա
շակերտեալ ուսումնասէր պատմնինե
րը իրենց բարերար խնամածունն ու
խառտութեանը շորհապարտ ըլլալին
իմանալով, մասնաւոր քննութեամբ
իրենց երախտագիտութիւնը մատու
ցին Նորին բարձր արմանապատուու
թեանը:

Ազգատէր վեհադէ Եմիրայիս դիւ-
րադդաց սիրտը տտնեց այս օրինակ բա-
րեկիրթ վարմունքէն Գօհ լլայալով, ա-
ռատաւածիր նուիրօք և սղգու քաջալե-
րութեամբ խրատուօնեց զամենքն ալ
անձանձրոյթի պորտապիւ իրենց ուս-
մանցը 'ի պարծանս ողբին: Քանի մը
ժամ ալ զուարթուն ոգւով սուրբ
Փրկչի վանուց բարեկարգ տնօրէնու-
թիւնը, և Նաղըր ազալից արթուն
տեսչութեանը և հիւանդներուն վրայ
տարած փոյթեանի և խնամքնին ա-
ղէկ մը զննել Կովելին ետքը մեկնե-
ցաւ անկէ իւր անուամբապահ բը-
նակութիւնը, մխիթարելով զամենքն
ալ իր բարեպետաց բնաւորութեամբ
և ունեւորածատէր բարեպաշտու-
թեամբ:

ՌԻՍՈՒՄՆԵԿԸ

PLAYS AND POETRY

¶ 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840.

Թէ որ բեւեկնի իւզը բորակային
և շատ բարկ ծծմբային թթուումն
բուն հետ խառնենք մեկէն 'ի մեկ զը
բռնեկին . ընդ հանրապէս այս փորձ
որամբորակային թթուումին հետ ըն
կաթիլ ծծմբային թթուում խառնե
լով կ'ընենք . ասոր պատճառւ այն է որ
այս հեղուկները իրար խառնուելով
ստիւն եղած ծաւտը չի կրնալով ան
հեղուկներուն բնական ջրմու թիւնը
պարունակել կ'ըսկսի տաքութիւն մը
դուրս տալ , և այս դուրս ելած տա
քութիւնը բեւեկնի իւզը բռնեկող
ներով կ'սկսի փռուի :

ՀԱՆՔԻ ՍԵՐԻՆ

Եւս մէկ կէտարանի գաղտնիքն զի եւ
Քէշնէ տնտեսանն լինիլ մարմնի,
Այլաւ ցաւ տնտեսի խորասանք անկէի,
Ընկենէ կ'առնուի տնտեսարար խափի :
Զաւ տնտես տնտէզ ու տնտեսի
Սա կը հարկանէն շահի, թ ցաւալի,
Սի կը վնասն, սոր կը կտայի
Կարծեալ տղարան իմ ցաւս կը բռնէ :
Ըստ ալ ինչանոյս ոչ բարեբարին
Երբեք կը մտնի ինչ մեռն օտարին,
Քանի որ տնտէս մարդ չի տեսնէր զիս,
Ուս երբ հառնի գուցէ տեսնուիմ,
Ինչ-ցնէս որ գորտնիկ ու գիւրդող ան եւ
Ըստ շատ անգամ որ քորի նման եւի

የተጠቃሚው ፊት ገጽ ስለሚገኝ፡

ԾԵՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Բուրաստանը ստորագրուողներուն
ամեն ամիս իրենց ձեռքերնին հա-
նելու, և ասկէջ ետեւ ստորագրու-
թեան դիւրութիւն մը ըլլալու հա-
մար՝ Դնկերութեան կողմանէ գոր-
ծակալ ընտրուեցաւ Պերպէտեան մե-
ծարգոյ Պ. Լեւոնիսը, որուն գրա-
տունն է Դ Էգիբ խանն: